

FINNSAM INFORMATION

FINNSAM – *Finnbygder i samverkan*

Nummer 1 Årgång 18 2012

ISSN 2000-9399

Nästa FINNSAM-Information utkommer i juni 2012. Manusstopp 15 maj 2011.

FINNSAM

För att underlätta samarbete, forskning och samordning av finnskogsaktiviteter startades nätverksorganisationen FINNSAM (Finnbygder i Samverkan) 1992.

Nätverket är öppet för alla som är intresserade av skogsfinnarnas kultur och historia.

FINNSAM arrangerar årligen en vår- och en höstkonferens, där finnskogsområdena turas om att vara värdar. På det sättet får FINNSAM-medlemmarna varje gång stifta bekantskap med ett nytt finnskogsområde i Sverige och Norge.

Vanligtvis arrangeras årligen även en vinterkonferens med arkiv- eller ämnestema.

Regelbundet utskickas medlemsbladet FINNSAM-information, med aktuella rapporter, protokoll och nyheter.

FINNSAM håller också i en mängd skogsfinnska projekt, innefattande litteratur, byggnader, släktnamn, släktforskning och mycket annat.

Mer information om FINNSAM hittar du på www.finnsam.org

Plusgironr Sverige

646 27 77-1

Bankkontonr i Postbanken Norge

0533.34.89440

Medlemsavgift 2011 tv - privatperson och institution/förening: **100** resp. **300 SEK/NOK**

Kassör

Gunnel Axelsson, Rördåfors 86, SE-685 97 ÖSTMARK

Tel: (0)560-250 75. E-post: gunnel.axelsson@bredband.net

Skogsfinnska bibliografin:

Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA

Tel: (0)240-169 60. E-post: loherou@gmail.com

Forskarförteckning:

Christina Norlander, N:a Karlsholmsgt 4, SE-653 42 KARLSTAD

Tel: (0)54-56 84 58 E-post: christina.norlander@telia.com

Ledningsgrupp 2011

Mellannorrand

(sammank.) Maud Wedin, Bergalid 3, SE-791 32 FALUN

Tel: (0)23-228 64. E-post: maud@finnbygden.se

(suppl.) Kjell Nordquist, Järbo <kjell.nordqvist@hos.sandnet.se>

Gävle-Dala/Orsa

Maths Östberg, V. Ösavägen 40, SE-822 91 ALFTA

Tel: (0)271-101 68. E-post: finnskogsmuseet@swipnet.se

(suppl.) Barbro Sindler, Falun <barbro.sindler-hult@telia.com>

Bergslagen

Kenneth Norrgrann, Uppgränsta 4, SE-725 93 VÄSTERÅS

Tel: 021-507 5, E-post: zinda@hotmail.se

(suppl.) Tor Eriksson, Örebro <tor925@gmail.com>

Tiveden

Lena Gribing, Anderstorp, SE-695 94 FINNERÖDJA

Tel: (0)584-202 86. E-post: lena.gribing@telia.com

(suppl.) Jan-Erik Björk, Källby <janne.bjork1@telia.com>

Värmland

Inga-Greta Lindblom, Vitsand 337, SE-685 94 TORSBY

Tel: 0560-302 84, E-post: inga-greta.lindblom@torsby.se

(suppl.) Niclas Persson, Torsby <klemmetan@bredband.net>

**Norge södra
Finnskogen**

Birger Nesholen, Norsk Skogfinsk Museum

Tel: +47-900 29 447. E-post: birger@skogfinnskuseum.no

(suppl.) Jan Myhrvold, Gjerdrum <jan@fennia.nu>

**Norge norra
Finnskogen**

Mary G. Tangen, Nordholt, NO-2429 TØRBERGET

Tel: +47-906 313 84. E-post: oltangen@bbnett.no

(suppl.) Steinar Vermundsdammen, <ste-verm@online.no>

Meddelande från redaktören

Vi har för en tid sedan varit med om en prinsessas födelse här i landet. Händelsen sätter monarkins roll i fokus. Numera har monarken ingen reell makt. Det handlar mest om representation och ceremoniella uppgifter. Annat var det förr. När de första skogsfinnarna kom till Sverige i slutet av 1500-talet krävdes tillstånd att ta upp torp; ofta givet av kungen. Med brevet eller sedeln i handen skulle finnen sedan vända sig till de lokala myndigheterna. Ofta ledde det vidare ärendet till konflikt mellan dessa och den centrala makten. Men finnen var också på andra sätt berörd av kungamakten. I källorna talas om bistånd med utsäde och andra förnödenheter. Det fanns också en möjlighet att gå till kung som det hette eller skriva till Hans Majestät om finnen blev förorättad. Det var en möjlighet som finnen ibland utnyttjade till stor förtret för lokala myndigheter. Flera exempel från bl.a. Dalarna finns bevarade i olika arkiv. Slutligen fanns den s.k. lagstiftningsmakten, ytterst utövad av kungen genom förordningar och liknande, vilken på olika sätt påverkade finnens vardag och möjligheter att överleva.

Nu vidtar en varmare årstid. Innesittande och forskning i arkiven får stå tillbaka för utflykter och besök i finnskogar och finnmarker. I övrigt har vi bl.a. vårkonferensen i Ovansjö med omnejd att se fram emot!

* * *

Innehållet i detta nummer:

- utmärkelse till Kjell Nordqvist
- seminarium den 5 maj på Hanaholmen
- seminarium om de skogsfinska likholmarna sommaren 2012
- inbjudan till vårkonferensen den 25-27 maj i Ovansjö med omnejd
- bomärken, en rapport signerad Jan-Erik Björk
- berättelse från klubbekriget 1597 i Savolax, signerad Kjell Söderlund

Utan er medverkan blir det inget informationsblad. Jag ser med glädje fram emot era bidrag till nästa nummer.

Jan-Erik Björk

Redaktör

Sjögrässtigen 4, SE-533 73 KÄLLBY
Tel: (0)510-54 13 04. E-post: janne.bjork1@telia.com

Ansvarig utgivare för FINNSAM-info Maud Wedin

Du har väl inte glömt att betala medlemsavgiften?

Styrelsen vill påminna om att du riskerar att gå miste om värdefull information mm om du inte betalar din medlemsavgift. För **endast 100 kr** som privatperson blir du medlem i ett stort nätverk för intresserade av skogsfinsk kultur och kan ta del i dess aktiviteter.

Jan-Erik Björk

Vår medlem Kjell Nordqvist har fått en utmärkelse

I samband med att Gästrik-Hälsinge hembygdsförbund höll sitt vintermöte på Bollnäs folkhögskola lördagen den 11 februari 2012 tilldelades Kjell Nordqvist från Botjärn i Järbo förbundets förtjänsttecken för sin hembygdsforskning och sina hembygdsvårdande insatser. Vi lyckönskar Kjell till den välförtjänta utmärkelsen som ju också ger berättigad uppmärksamhet åt finnkulturens roll i vårt gemensamma kulturarv.

Eva Jernqvist

Gårdar och folk på Malungs finnmark

Hösten 2011 utkom en ny bok om Malungs finnmark: Gårdar och folk på Malungs finnmark. Bakom utgivningen står en för ändamålet bildad dokumentationsgrupp. På drygt 500 sidor skildras gårdar och personer i byarna Lisskogsåsen-Granberg, Östra Näsberg, Avradsberg, Avradstjärn, Andersviksberg och Tyngsjö. Innehållet består till större delen av tabeller över människor vid de olika gårdarna. Här finns i övrigt kartor och enskilda berättelser från människor som har levt och verkat i finnmarken. Boken är rikt illustrerad med foton på miljöer, människor och gårdar.

Magnus och Carolina vid Kvantåsen i Avradstjärn

Kontaktperson är Anders Norman, Tutemo, Nedre Piken, 68395 SUNNEMO
tel. nr 0563-922 49

Livet i Finnskogarna – Elämää Suomalaismetsissä seminarium den 5 maj 2012 på Hanaholmens kulturcentrum

Program

- Moderator Anders Eriksson, Finlandsinstitutet i Stockholm
- 08.30 Anmälning och kaffe
- 09.00 Öppningsanförande
Olle Westling, ordförande finnskogarna.com
- 09.30 Skogsfinnsk kultur i Skandinavien, en introduktion
Maud Wedin, PhD, Hugo Valentin-centrum, Uppsala Universitet och FINNSAM
- 10.30 Nutida byggnadsvård och finsk kulturverksamhet i Finnskogarna
Árpád Sailo, forskningsarkitekt vid Esbo stadsmuseum, Aimo Nissi, lärare vid Aalto-universitet, Martti Kolkka, lärare vid Tavastehus yrkesinstitut i Evo
- 11.15 Bensträckare
- 11.30 Upplevelseturism i Finnskogarna
Gunnar Ärnström, projektkoordinator finnskogarna.com
- 12.00 Norsk Skogsfinnsk Museum
Birger Nesholen, faglig leder
- 12.30 Lunch
- 13.30 Kulturmiljöer i Värmlands Finnskogar
Kersti Berggren, enhetschef Torsby Finnkulturcentrum
- 14.00 Finnskogsmuseet i Alfta
Maths Östberg, museichef
- 14.30 Skogsfinnarnas betydelse för dagens Sverigefinnar och deras identitet
Marja-Liisa Keinänen, docent, Hugo Valentin-centrum, Uppsala Universitet
- 14.45 Sammandrag och avslutningskaffe
Anders Eriksson, direktör Finlandsinstitutet i Stockholm
- 15.00 Presentation av foto- och teckningsutställning Livet i Finnskogarna

Språk finska – svenska, simultantolkning

Arrangörer

Esbo Stadsmuseum, FINNSAM, finnskogarna.com, Hugo Valentin-centrum vid Uppsala Universitet, Kalevalahusstiftelse, Hanaholmen, kulturcentrum för Sverige och Finland

FÅGELSJÖ HEMBYGDSFÖRENING

Fågelsjö 120130

De skogsfinska likholmarna

Seminarium om likholmarna på Los och Orsa finnmark

I Orsa finnmark och i angränsande gamla Los socken är det skogsfinska kulturarvet rikligt företrätt. Här finns bl a det största antalet kända likholmar i de svenska finnmarkerna samt skogskyrkogårdar i anslutning till flera byar.

Fågelsjö hembygdsförening planerar att under våren/sommaren 2012 anordna ett seminarium kring den skogsfinska traditionen med likholmar.

Syfte: Öka och bevara kunskapen om den skogsfinska kulturen och det skogsfinska kulturarvet, framför allt beträffande likholmarna.

Tidpunkt: Sommar 2012

Plats: Fågelsjö

Inkvartering: STF Vandrarhem Fågelsjö Gästis

Måltider: Fågelsjö Kursgård

Föreläsningar: Fågelsjö Gästis, Fågelsjö Kursgård, Fågelsjö bygdegård, Los bibliotek

Exkursioner: Likholmar i närområdet, t ex i Storhamrasjön.
Bosättningar och övriga skogsfinska besöksmål av intresse.
Skogskyrkogårdar och övriga begravningsplatser. Hamra nationalpark.

Medverkande: doktorand FM Juha Ruohonen Åbo Universitet, skogsvaktare Ingemar Gustavsson Orsa, PhD Maud Wedin Uppsala Universitet, m.fl.

Kontaktperson: Eva Jernqvist, Fågelsjö hembygdsförening 070 53 43 026 (se även nedan).
Se även nedanstående hemsida samt www.finnsam.org

Seminariet anordnas i samarbete med Finnmarkens historiegrupp, FINNSAM, Los bibliotek, Hamra Kapellags Besparingsskog, Los-Hamra församling, Fågelsjö kursgård och ABF.

Fågelsjö Gammalgård "Bortom Åa" • 820 50 LOOS

Telefon: 0657-30030

e-post: fagelsjo.hbf@telia.com

Plusgiro 431 35 70-6 Bankgiro 376-1053

Välkomna till FINNSAMs vårkonferens 2012 i Ovensjö socken med omnejd

Tid: Fredag-söndag 25-27 maj 2012

Plats: Västerbergs Folkhögskola

Preliminärt program (smärre ändringar kan ske)

Fredag 25 maj

11.00	Samling vid Västerbergs Folkhögskola, inkvartering
12.00	Lunch
13.00	Utflykt med egna bilar till Säveränge och rundvandring och ev. guidning i Högbo Bruk Fika
16.00	Maud Wedin: Föredrag om finnbosättningarna i Ovensjö socken med omnejd
18.00	Middag på Kvarnen i Högbo. Sandvikens kommun bjuder på middag.
19.30	Maths Östberg m.fl: Föredrag om gästrikerian. Film om Grundsjö-kannan
20.00	Trevlig samvaro

Lördag 26 maj

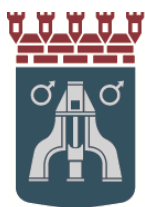
08.00	Frukost
09.00	Heldagsutflykt med buss: Grundsjön - Ovensjö hembygdsgård med bl.a vinkelböjt spånandsfäste – Gäddtjärnen - Föttersberg – Huvudberg – Vikåsen- ev en tur till finnbosättningarna i Torsåkers socken. Plats för lunch och fika meddelas senare.
18.00	Middag
20.00	Trevlig samvaro

Söndag 27 maj

08.00	Frukost
09.00	Maud Wedin: Skogsfinsk migration från Finland till Gästrikland och Norrland samt..... Jan-Erik Björk, Jan Myhrvold, Lars-Olof Herou: kolonisationen vidare till Bergslagen, Värmland och Norge
10.30	Kaffe
11.00	finnskogarna.com rapport
11.30	FINNSAM-möte
12.30 ca	Lunch
13.30	Ev överkurs

OBS! Respektera sista anmälningsdag:

10 maj 2012

Sandvikens Kommun

Inbjudan till FINNSAM:s vårkonferens i Ovensjö socken med omnejd 25-27 maj 2012

Sandvikens Kommun

Välkomna till en finnbygd i Gästrikland, där stora delar av landskapet fick ta emot majoriteten av den tidiga kolonisationsvågen som sedan blev ett av de viktigaste uppmarschområdena i Skandinavien.

Anmälan senast 10 maj, helst via e-post till:

Maud Wedin

e-post: maud@finnbygden.se

Adress: Bergalid 3
791 32 FALUN

Tel: 070-167 91 47 eller 023-228 64

Plusgiro: 158 74 87-8 FINNSAM/Maud Wedin

Konferenskostnader inkl bussresa, fika och mat. Betala till ovanstående plusgironummer.

Hela konferensen	1.200:- (inkl. logi och frukost i tvåbäddsrum med våningssäng)
	700:- (exkl. logi och frukost)
2 dagar	800:- (inkl. logi och frukost)
	550:- (exkl. logi och frukost)
	Lakan och handduk ingår
Tillägg	75:-/natt/pers i dubbelrum med "vanliga" sängar
	ytterligare 75:-/natt för enkelrum (ett fåtal rum, först till kvarn...)
	Ett fåtal handikappanpassade rum finns

Härmed anmäler jag mig till FINNSAM:s vårkonferens i Ovensjö socken 25-27 maj 2012

Namn: _____

Adress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

3 dagar inkl. logi i 2-bäddsrum våningssäng: 1.200:- _____ dubbelrum: 1.350: _____

3 dagar inkl. logi i enkelrum våningssäng: 1.350:- _____ vanlig säng: 1.500:- _____

3 dagar exkl. logi: 700:- _____

2 dagar inkl. logi i tvåbäddsrum: (vå)800:- _____ (dr) 875:- _____ Ank: _____ Avr: _____

2 dagar inkl. logi i enkelrum: (vå)875:- _____ (vs) 950:- _____ Ank: _____ Avr: _____

2 dagar exkl. logi: 550:- _____

Ank: _____ Avr: _____

Jag vill dela rum med _____

Jag önskar vegetarisk mat _____

Övriga önskemål _____

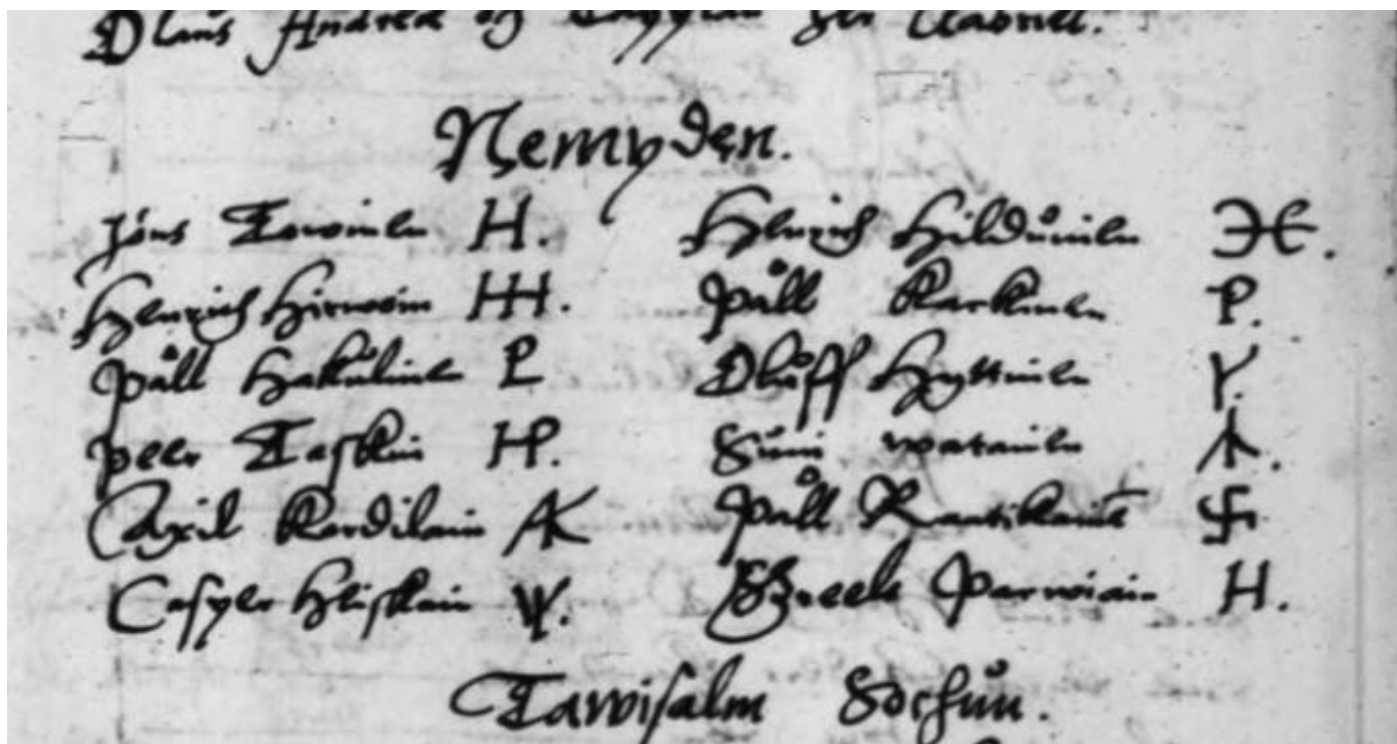
Bomärken

För 3-4 år sedan gjorde undertecknad ett upprop om insamling av bomärken från våra finnskogar och finnmarker. Uppropet publicerades här i FINNSAM-info. Gensvaret har inte varit överväldigande, om man får säga så. Några personer bl.a. Kjell Nordqvist och Kjell Söderlund har skickat lite material, som jag tacksamt har tagit emot. Jag har även presenterat ämnet på en FINNSAM-konferens för några år sedan.

Vilka slutsatser kan man dra av kartläggningen hittills.

- det finns nästan ingen dokumentation om skogsfinska bomärken
- de skogsfinska "bomärkena" påminner oftast mera om initialer än traditionella bomärken
- traditionella bomärken är sällsynta på finnmarken
- de skogsfinska bomärkena skiljer sig inte i konstruktion från svenskböndernas bomärken

På senare tid har jag utvidgat undersökningen till områden i Finland. Och samlar in från bl.a. tidiga skattelängder. Här nedan vill jag återge ett antal bomärken som har använts av savolaxare. Utdraget är hämtat från Älvsborgs lösen 1613 och berör TAVINSALMI socken i Savolax. Lägg märke till att vissa använder initialer. Vilka släktnamn kan du identifiera?

Jan-Erik Björk

Klubbekriget i Savolax 1597.

Snälla, minns bilden.

Naturligtvis är det bara i min andes drömmar bilden och minnena finns. Händelsen får bara inte ha skett. Likafullt fruktar min ande att det var just så här det gick till.

Varmt och tillitsfullt blickade hon upp på mig. Sedan sjutton år kände mina händers kärlek min dotters anletsdrag och lena hy. Näsan mindes hennes doft och ögonen hur det långa blanka håret föll ut över axlar och rygg när hon satt i solen. De grå stugorna låg förgyllda av smörblommor på ängen ner mot sjön, ängen där får gick och betade bakom ett sotigt stängsel. Hela bilden var inramad av värmedisiga berg och stora skogar som skuggades av oskuldsvita moln.

Så bekant, så tryggt, så mycket vårt, när vårt ännu fanns.

På sjön nedanför seglade farfar hemåt i sin lilla båt med björkrusor som segel. Över benen vilade en musköt, och blicken sökte sig över blomsterängen med fåren, bort mot skogskanten.

Där, ur skogen, kom åtta knektar ur Clas Flemings svenska trupp marscherande.

Tre av dem våldtog min dotter inne i stugan. Hånkrattande njöt de av att pumpa hennes sköte fullt med sitt slem. De skar av håret, slet av kläderna och drog ut henne på gårdstunet där hon spärrades upp på höskrindan så att också de andra kunde ta för sig.

Två av knektarna övade prickskytte på farfar när han kom springande uppför den blommande ängen. De bråkande fåren skar de upp så att tarmarna rann ur dem. Vårt hem brände uslingarna ner. Mig krossade de skallen på medan kvällssolen ännu värmdde ängen.

Detta var de bilder min ande inte ville minnas.

Snälla. Ni som kan, ni som lever, minns bilden. Också i er värld.

Kjell Söderlund

2011

FINNSAMS FORSKARFÖRTECKNING

Genom att vara med i forskarförteckningen meddelar du andra forskare vilka ämnen, områden och släkter du forskar i. På det sättet kan vi få kontakt med varandra och samarbetet underlättas.

Namn:

Adress:

Postadress:

Telefon:

E-post:

Hemsida:

Ämnen för forskning/intresse

Bedriver forskning / är intresserad inom följande regioner, bosättningar, släkter

Förfrågningar och allmän information skickas via e-mail. Information kommer också att finnas på hemsidan.

Om du inte har tillgång till internet, men ändå vill vara med i forskarförteckningen, skicka blanketten till Christina Norbäck-Norlander, Norra Karlsholmsgt 4, 653 42 Karlstad christina.norlander@telia.com som ombesörjer registrering.

En papperskopia av forskarkatalogen kan skrivas ut för intresserade, till självkostnadspris.

Jag är medlem i FINNSAM _____

Jag accepterar att dessa uppgifter kommer med på FINNSAM:s hemsida: _____

Jag önskar bli medlem i FINNSAM

Anmälan till gunnel.axelsson@bredband.net

Gunnel Axelsson, Röjdåfors 86, 685 97 Östmark

WWW.FINNSAM.ORG

Segersteds samling

Skogsfinnarna i Skandinavien

FINNSAM

Segersteds samling. Skogsfinnarna i Skandinavien
finns att köpa hos

Torsby Finnkulturcentrum, Torsby finnkulturcentrum@torsby.se

Solør-Värmland Finnkulturörening arne.vannevik@telia.com

Finnskogsmuseet, Alfta finnskogsmuseet@swipnet.se

Norsk Skogfinsk Museum, Svullrya, post@skogfinskmuseum.no

Jan Myhrvold, Gjerdrum, jan@fennia.nu

Mary G Tangen, Tørberget, oltangen@bnet.no

Nu lägre pris, ca 200 kr + ev porto